

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžz/3/2014
Identifikačné číslo spisu:	9014010005
Dátum vydania rozhodnutia:	18.03.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:9014010005.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a z členov JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Petra Paludu v právnej veci navrhovateľa JUDr. G. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX E., právne zastúpeného Advokátska kancelária Mandzák a spol., s.r.o., so sídlom Zámocká 5, Bratislava, proti odporcom 1/ Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, 2/ Kriminálny úrad finančnej správy, so sídlom Bajkalská 24, Bratislava, v konaní o návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh z a m i e t a.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Návrhom zo dňa 08.01.2014 (doručeným najvyššiemu súdu 09.01.2014) sa navrhovateľ domáhal ochrany pred nezákonným zásahom orgánov verejnej správy - odporcov 1/ a 2/ z dôvodu, že tieto orgány zostavili a užívali zoznam osôb nazvaný „BIELE KONE“, v ktorom je vedený aj navrhovateľ.

Uvedený zoznam je zoznamom fyzických osôb, ktoré majú predstavovať „biele kone“ s tým, že k jednotlivej fyzickej osobe je spravidla priradená právnická osoba, resp. právnické osoby, v ktorých mal byť „biely kôň“ činný s uvedením rodného čísla, daňového identifikačného čísla daňového subjektu, v ktorej je biely kôň činný a uvedenia „funkčného“ obdobia. Uviedol, že tento zoznam odporca 1/, jemu podriadené daňové úrady, ako i odporca 2/ používajú pri svojej činnosti a disponujú ním najmä daňoví kontrolóri. Bežne sa aktualizuje, pričom ako vyplýva z počítačového súboru, posledný aktualizčný záznam vykonal daňový kontrolór Daňového úradu Žilina. V zozname je evidovaných 1227 osôb, ku ktorým prislúcha 3369 právnických osôb.

Navrhovateľ považuje zaradenie jeho osoby do tohto zoznamu za nezákonný zásah. Odporcovia ako štátne orgány sú podľa navrhovateľa v zmysle Ústavy Slovenskej republiky oprávnené postupovať len na základe zákona, v jeho medziach a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, pričom žiaden právny predpis

odporcov neoprávňuje k tomu, aby vyhotovili takýto zoznam, užívali ho a zaraďovali do neho i navrhovateľa. Nezákonný zásah narušuje jeho právo na ochranu osobnosti, a to najmä jeho právo na ochranu cti, dôstojnosti, vrátane jeho práva na dobrú povesť. Navrhovateľ a právnická osoba, v ktorej je podľa zaradenia odporcu 1/ navrhovateľ činný ako „biely koň“ sú totiž v daňových konaniach správcom dane aj takto vyhodnocovaní. Podľa navrhovateľa dochádza aj k porušeniu jeho práva na ochranu súkromia (vrátane práva na ochranu osobných údajov), keďže odporca eviduje navrhovateľa v takomto zozname aj s jeho rodným číslom.

V uvedených súvislostiach navrhovateľ poukázal na ustanovenie § 5 ods. 3 písm. b/ zákona č. 333/2011 Z.z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 333/2011 Z.z.“), v zmysle ktorého Kriminálny úrad finančnej správy používa informačné systémy finančnej správy, v ktorých zhromažďuje, spracúva, uchováva, odovzdáva, využíva, ochraňuje a vyraduje informácie a osobné údaje o osobách, ktoré porušili daňové predpisy alebo colné predpisy alebo je dôvodné podozrenie, že ich porušujú, alebo ktoré v oblasti pôsobnosti finančnej správy narušili alebo je dôvodné podozrenie, že narušajú verejný poriadok a ďalšie informácie o takýchto porušeníach daňových predpisov alebo colných predpisov alebo narušeníach verejného poriadku; takéto informácie a osobné údaje poskytne alebo sprístupní finančnému riaditeľstvu, daňovému úradu alebo colnému úradu v rozsahu potrebnom na plnenie ich úloh. Ani toto zákonné ustanovenie nedovoľuje odporcovi 2/ evidovať navrhovateľa v zozname bielych koní, pričom navrhovateľ neporušil daňové alebo colné predpisy a v jeho prípade neexistuje ani dôvodné podozrenie, na základe ktorého by mohol byť evidovaný v takomto zozname. V materiálnom právnom štáte, kedy základné práva a ľudské slobody majú byť reálne zabezpečené, a nie len iluzórne zachytené v Ústave SR, je nemysliteľné už to, aby štátny orgán, ktorý je viazaný ústavným imperatívom konať len na základe zákona, v jeho medziach a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, nazval akúkoľvek osobu bielym koňom. Takéto dehonestujúce označenie totiž narušuje dôstojnosť jednotlivca.

Považuje za splnené aj ďalšie zákonné podmienky návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy: predmetný zásah nie je rozhodnutím, bol zameraný proti fyzickej osobe, dôsledky zásahu trvalé - žalované orgány verejnej správy týmto zoznamom naďalej disponujú a užívajú ho pri výkone kontrolnej činnosti. Pokiaľ ide o vyčerpanie prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, daňový poriadok neupravuje žiaden takýto druh opravného prostriedku, a s poukazom na judikatúru ústavného súdu aj Európskeho súdu pre ľudské práva dôvodil, že efektívnym prostriedkom nápravy nemôže byť ani sťažnosť, ani prokurátorský protest, preto aj túto podmienku považuje za splnenú.

K dodržaniu zákonnej lehoty na podanie návrhu podľa ustanovenia § 250v OSP navrhovateľ uviedol, že návrh bol podaný v lehote 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedala, najneskôr však do jedného roka, keď k zásahu došlo, lebo navrhovateľ sa o tom, že je vedený v zozname bielych koní, dozvedel až z telefonického rozhovoru s redaktorkou portálu GINN G. Y., ktorý sa uskutočnil dňa 13.12.2013.

Na základe uvedeného navrhovateľ žiadal:

- aby súd zakázal odporcovi 1/ viesť navrhovateľa v zozname bielych koní alebo inom obdobnom zozname a uložil mu odstrániť záznam o navrhovateľovi v zozname bielych koní, inom obdobnom zozname alebo v informačnom systéme finančnej správy vyhotovenom podľa § 5 ods. 3 písm. b/ zákona č. 333/2011 Z.z., a to v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku;
- aby súd uložil odporcovi 1/ vydať pokyn, ktorým zakáže všetkým daňovým úradom viesť navrhovateľa v zozname bielych koní, inom obdobnom zozname alebo v informačnom systéme finančnej správy vyhotovenom podľa § 5 ods. 3 písm. b/ zákona č. 333/2011 Z.z. a prikáže im odstrániť záznam o navrhovateľovi v zozname bielych koní, inom obdobnom zozname alebo v informačnom systéme finančnej správy vyhotovenom podľa § 5 ods. 3 písm. b/ zákona č. 333/2011 Z.z., a to v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku;
- aby súd zakázal odporcovi 2/ viesť navrhovateľa v zozname bielych koní, inom obdobnom zozname alebo v informačnom systéme finančnej správy vyhotovenom podľa § 5 ods. 3 písm. b/ zákona č.

333/2011 Z.z. a aby uložil odporcovi 2/ odstrániť záznam o navrhovateľovi v zozname bielych koní, inom obdobnom zozname alebo v informačnom systéme finančnej správy vyhotovenom podľa § 5 ods. 3 písm. b/ zákona č. 333/2011 Z.z., a to v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Zároveň žiadal priznať náhradu trov konania.

II.

A/

Odporca 1/ vo vyjadrení k návrhu uviedol, že nie je spôsobilý sa vyjadriť k tvrdeniu navrhovateľa, či zoznam osôb nazvaný ním ako „BIELE KONE“ zodpovedá niektorej z databáz vytvorených a využívaných odporcom 1/ a či je teda vôbec daná jeho pasívna legitimácia. Dodal, že informáciu o existencii zoznamu získal navrhovateľ od fyzickej osoby, ktorá nemá právny vzťah k odporcovi 1/ a teda nie je zrejmé, či ide o zoznam majúci pôvod u odporcu 1/.

Tvrdenie navrhovateľa, že žiaden právny predpis v zmysle Ústavy SR neoprávňuje odporcu vyhotoviť takýto zoznam, užívať ho a zaradiť do neho i navrhovateľa, abstrahujúc od obsahu zoznamu bielych koní predložených navrhovateľom, v prípade spracúvania osobných údajov odporcom 1/ nezodpovedá právnej úprave § 164 zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňového poriadku) v znení neskorších predpisov, podľa ktorého sú správca dane, finančné riaditeľstvo a ministerstvo oprávnené spracúvať osobné údaje daňových subjektov, zástupcov daňových subjektov a iných osôb podľa osobitného predpisu, pričom daňový poriadok odkazuje na zákon o ochrane osobných údajov. Zdôraznil, že uvedené ustanovenie zákona oprávňuje v informačných systémoch spracúvať meno a priezvisko fyzickej osoby, adresu jej trvalého pobytu a rodné číslo, ak jej nebolo pri registrácii pridelené identifikačné číslo a teda, že zákonný podklad na spracúvanie osobných údajov daňových subjektov a ďalších osôb v informačných systémoch finančnej správy bol daný. Poukázal na ustanovenie § 4 ods. 3 písm. a/ zákona č. 122/2013 Z.z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v zmysle ktorého spracúvaním osobných údajov je vykonávanie operácií alebo súboru operácií s osobnými údajmi, najmä ich získavanie, zhromažďovanie, šírenie, zaznamenávanie, usporadúvanie, prepracúvanie alebo zmena, vyhľadávanie, prehliadanie, preskupovanie, kombinovanie, premiestňovanie, využívanie, uchovávanie, blokovanie, likvidácia, ich cezhraničný prenos, poskytovanie, sprístupňovanie alebo zverejňovanie.

Uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľ tvrdí, že sa o jeho zaradení do zoznamu dozvedel dňa 13.12.2013 od redaktorky portálu GINN G. Y. z telefonického rozhovoru, nie je zrejmé, či je tento zoznam bielych koní autorsky pripísateľný odporcovi 1/ a či informácia o tom, že ide o zoznam vypracovaný a využívaný odporcom 1/ môže byť akýmkoľvek relevantným spôsobom preukázaná.

Navrhovateľ tvrdí, že on a právnická osoba, v ktorej je podľa zaradenia odporcu činný ako „biely kôň“ sú v daňových konaniach správcou dane aj takto vyhodnocovaní. O takomto vyhodnocovaní a tým aj o zásahu do niektorej zo zložiek osobnosti, či do súkromia však v návrhu na začatie konania absentujú relevantné tvrdenia a dôkazy. Ak by tomu tak bolo, potom by sa o zaradení do zoznamu bielych koní nemohol navrhovateľ dozvedieť inak, ako z činnosti orgánov finančnej správy, čo navrhovateľ netvrdil a teda v uvedených intenciách obsahoval jeho návrh na začatie konania vnútorný rozpor. Podľa obsahu návrhu na začatie konania by samotné zaradenie a užívanie zoznamu bielych koní orgánom verejnej správy a podriadenými daňovými úradmi malo spôsobiť narušenie práva na ochranu osobnosti, a to najmä jeho právo na ochranu cti, dôstojnosti, vrátane jeho práva na dobrú povesť. Navrhovateľ však neuviedol, v čom k tomuto narušeniu dochádza a aká je príčinná súvislosť medzi prípadným narušením práva a zaradením do zoznamu, ktorý má byť podľa navrhovateľa využívaný len odporcami 1/ a 2/ a daňovými úradmi, konajúcimi v medziach svojej právomoci, a to najmä vo vzťahu k ustanoveniam daňového poriadku o neverejnosti správy daní a povinnosti zachovávať daňové tajomstvo, ako aj k zákonnej povinnosti ochrany osobných údajov. Jediným možným konaním, ktorým mohlo dôjsť k narušeniu jeho práv na ochranu osobnosti, je nezákonné sprístupnenie jeho osobných údajov osobám na takéto sprístupnenie neoprávneným, čo však navrhovateľ netvrdil. Narušenie práva na ochranu súkromia navrhovateľ videl len v jeho evidovaní v zozname aj s jeho rodným číslom, pričom tento záver nijako neozrejmil.

Podľa názoru odporcu 1/ nemožno považovať vyššie uvádzané tvrdenia navrhovateľa za relevantné a zodpovedajúce § 250v ods. 1 OSP, v zmysle ktorého mal navrhovateľ tvrdiť ukrátenie na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Takýmto tvrdeným ukrátením nemôže byť tvrdenie o narušení niektorého z práv bez príčinnej súvislosti s nezákonným zásahom. Za nezákonný zásah sa však navrhovateľ snažil označiť zaradenie do zoznamu bielych koní odporcom 1/ a jeho používanie, ktoré bližšie nešpecifikuje. Zároveň zdôraznil, že za nezákonný zásah je nevyhnutné považovať konanie, či nekonanie voči navrhovateľovi, ktoré je voči navrhovateľovi priamo zamerané a vykonané. V takom prípade by sa však o nezákonnom zásahu musel dozvedieť práve z takéhoto jeho nezákonného vykonania odporcom 1/, pričom navrhovateľ neuviedol nijaké reálne splnenie tejto podmienky. Rovnako nijako nepreukázal, že by jeho evidovanie v akomkoľvek zozname bielych koní mohlo mať vplyv na jeho právne postavenie voči orgánom finančnej správy alebo voči tretím osobám.

Zadefinovanie určitej osoby ako „bieleho koňa“ a označenie tohto pojmu ako dehonestujúceho by nemalo vychádzať výlučne z posúdenia navrhovateľa, ktoré vykazuje znaky subjektívneho vnímania. Práve naopak, tvorca zoznamu bielych koní a jeho definícia na tento účel a používanie tohto označenia vo vzťahu k navrhovateľovi práve v intenciách zostavovateľom určenej definície musí predstavovať také ponímanie tohto pojmu, aby mohlo objektívne vyvolať dehonestujúci charakter, a to najmä z dôvodu, že používanie slovného spojenia „biely kôň“ nie je v bežnom hovorovom styku jednoznačné, pretože ide o slangové slovné spojenie, ktorého význam musí z uvedeného dôvodu určiť pôvodca tohto označenia a prípadné jeho vnímanie adresátmi tohto označenia. Navrhovateľ však objektívne relevantné tvrdenia vo vzťahu k posúdeniu označenia bieleho koňa ako dehonestujúceho netvrdil a pravdepodobne z uvedeného dôvodu netvrdil ani nepravdivosť takéhoto označenia.

K otázke prípustnosti návrhu uviedol, že navrhovateľ sa vo svojom návrhu zaoberá výlučne tým, že daňový poriadok neustanovuje žiadny druh opravného prostriedku, ktorý by efektívne umožnil odstránenie nezákonného zásahu, pričom sa odvolával na dva nálezy Ústavného súdu SR. Z nich však nevyplýva, že navrhovateľ nie je a priori povinný využiť prostriedky, pri ktorých možno rozumne očakávať naplnenie sledovaného účelu aj bez potreby ingerencie zo strany súdnej moci. Naopak, Ústavný súd SR vo svojej judikatúre (napr. III. ÚS 317/04, I. ÚS 74/05-18, III. ÚS 78/2010, IV. ÚS 144/2011 a IV. ÚS 428/09), na ktorú sa vo svojich rozhodnutiach odvoláva aj Najvyšší súd SR (napr. 8Sžnč/6/2011, 8Sžz/I/2010), právo na nevyužitie nijakých prostriedkov na odvrátenie nezákonného zásahu bez zohľadnenia osobitostí konkrétneho prípadu nezovšeobecnil. Odporca 1/ zdôraznil, že navrhovateľ nijaké z dostupných prostriedkov nápravy, ktorých využitie umožňuje osobitný predpis, za ktoré sú stabilne považované inštitúty sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach v znení zákona č. 289/2012 Z.z., ako aj podnetu na výkon dozoru prokurátora nad zachovávaním zákonnosti orgánmi verejnej správy, nevyužil. Práve vo vzťahu k spracúvaniu osobných údajov v informačných systémoch už Ústavný súd SR judikoval potrebu vyčerpania dostupných prostriedkov ochrany svojím Uznesením I. ÚS 74/05, podľa ktorého je práve takýmto účinným prostriedkom ochrany podanie sťažnosti podľa vtedy platného zákona o ochrane osobných údajov. Podľa v súčasnosti platného zákona č. 122/2013 Z.z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov je špeciálnym inštitútom ochrany osobných údajov konanie o ochrane osobných údajov upravené v ustanoveniach § 62 až 66, ktoré sa začína na návrh osoby, ktorá tvrdí, že je priamo dotknutá na svojich právach ustanovených týmto zákonom.

Odporca sa vyjadril aj k navrhovateľom tvrdenému dodržaniu lehoty podľa ustanovenia § 250v ods. 3 OSP. Navrhovateľ tvrdil, že sa o nezákonnom zásahu dozvedel dňa 13.12.2013 z telefonického rozhovoru s redaktorkou portálu GINN G. Y.; pretože výpis zo zoznamu bielych koní a ani súbor biele kone nemohol získať z telefonického rozhovoru, musí na preukázanie času, kedy sa dozvedel o tvrdenom nezákonnom zásahu, doložiť relevantný dôkaz. Zároveň namietal, že navrhovateľ sa nijako nevysporiadal s plynutím objektívnej jednoročnej lehoty. Z návrhu na začatie konania nie je zrejmé, či tvrdenie, že „ako vyplýva z počítačového súboru posledný „aktualizačný záznam“ vykonal daňový kontrolór Daňového úradu Žilina“ malo byť tvrdením vo vzťahu k evidovaniu osoby navrhovateľa, alebo

tento aktualizálny záznam sa osoby navrhovateľa netýkal a tiež nie je zjavné, kedy mali byť záznamy týkajúce sa navrhovateľa do zoznamu zaevidované.

Na záver uviedol, že návrh na začatie konania aj jeho petit sú v rozpore so zákonnými oprávneniami odporcu 1/ spracúvať na účely správy daní osobné údaje daňových subjektov a iných osôb a viesť údaje o osobe v informačnom systéme finančnej správy podľa zákona č. 333/2011 Z.z. a zároveň tento návrh nepreukazuje povinné zákonom vyžadované predpoklady pre posúdenie nezákonnosti zásahu orgánu verejnej správy a je zároveň neprípustný. Navrhol preto, aby súd návrh na začatie konania ako nedôvodný a neprípustný zamietol v celom rozsahu.

B/

Odporca 2/ v písomnom vyjadrení k návrhu navrhovateľa uviedol, že nikdy nezostavoval, nezostavuje a ani nemá v úmysle zostavovať zoznam osôb s názvom „biele kone“. Ako štátny orgán so zákonnou pôsobnosťou na odhaľovanie daňovej a colnej trestnej činnosti má prístup do viacerých databáz, ktoré využíva na uvedený účel; automatizovaný informačný systém finančnej správy obsahuje subsystém s názvom „biele kone“ spravovaný finančným riaditeľstvom. Pre kriminálny úrad je to však len detail týkajúci sa názvu príslušnej databázy a toto označenie vníma len ako slangový výraz, ako reinterpretáciu známych slov (napr. osoba zneužitá alebo využitá na podieľanie sa na podvode) v spoločnosti už evidentne zavedenú v skrátenej forme „biely kôň“, teda ide tu o určitú výrazovú skratku, žargón bezpečnostných zložiek i médií, ktorý prehľadnejšie vymedzuje niektoré osoby podozrivé z určitej nezákonnej činnosti, čo nateraz netvrdí o navrhovateľovi. Odporca 2/ zdôraznil, že označenie osoby slovami „biely kôň“ pri svojej činnosti navonok nikdy nepoužíva a preto tvrdenie navrhovateľa voči nemu je v tomto nepravdivé. Namietal tiež, že navrhovateľ vo svojom návrhu nerozlišuje medzi správcom dane (tzv. daňovými kontrolórm) a kriminálnym úradom, ktorý postavenie správcu dane nemá. Ak sa týmto spôsobom voči navrhovateľovi vyjadril správca dane, nemal by navrhovateľ s takým postupom automaticky spájať kriminálny úrad.

V ďalšom poukázal na ustanovenie § 5 ods. 3 písm. b/ zákona č. 333/2011 Z.z., ktoré priznáva kriminálnemu úradu právo „využívať informácie a osobné údaje o osobách, ktoré porušili daňové predpisy alebo colné predpisy, alebo ak je dôvodné podozrenie, že porušujú daňové predpisy alebo colné predpisy“. V prípade, ak také údaje sú vedené iným súčinnostným organizačným útvarom, môže kriminálny úrad tieto informácie využívať podľa interných pokynov alebo dohôd.

Konštatoval, že judikatúra považuje za zásah nezákonný, resp. v širšom zmysle protiprávny útok orgánov verejnej moci proti subjektívnym verejným právam fyzickej alebo právnickej osoby spočívajúci v postupe orgánu verejnej správy, v jeho činnosti (úkon, pokyn), prípadne nečinnosti. Musí ísť o priamy zásah do subjektívnych verejných práv (napr. porušenie práv na život, na osobnú slobodu, na ochranu vlastníctva, na ochranu obydlia a pod.). Vedenie zoznamu osôb orgánom verejnej správy nemá v žiadnom prípade spôsobilosť priamo zasahovať do práv a oprávnených záujmov navrhovateľa. Vedenie rôznych evidencií je príznačné pre štátne orgány v každej krajine. Ide o celkom bežný a nevyhnutný spôsob ich fungovania pri odhaľovaní kriminality. Má za to, že sa nedopustil žiadneho nezákonného zásahu do práv a oprávnených záujmov navrhovateľa, a preto žiada najvyšší súd, aby návrh navrhovateľa voči nemu zamietol v celom rozsahu ako nedôvodný.

III.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako vecne príslušný súd (§ 10 ods. 2 v spoj. s § 246 ods. 2 písm. b/ OSP) sa oboznámil s návrhom a ďalšími podaniami účastníkov, následne preskúmal pripojené listinné dôkazy v rozsahu a z dôvodov uvedených v návrhu postupom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej tiež „OSP“). V zmysle § 250g ods. 1 v spojení s ust. § 250v ods. 8 OSP nariadil vo veci pojednávanie na deň 19.11.2014, na ktorom vyhovel návrhu navrhovateľa na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ v spojení s § 246c ods. 1 OSP do doby uplynutia lehoty na vybavenie podaných sťažností obom odporcom. Následne navrhovateľ predložil súdu Oznámenia výsledku prešetrenia sťažnosti zo dňa 02.02.2015, z obsahu ktorých vyplýva, že obaja

odporcovia sťažnosť podanú podľa zákona č. 9/2010 Z.z. vyhodnotili ako neopodstatnenú, a to v podstate z dôvodov, ktoré uviedli vo vyjadrení k návrhu.

Podľa § 250v OSP, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie (ods. 1).

Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo (ods. 3).

Súd o takom návrhu rozhodne rozsudkom. Ak súd návrhu vyhovie, vo výroku rozsudku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá, predmet a číslo správneho konania a lehotu, v ktorej má orgán verejnej správy túto povinnosť vykonať. Povinnosť spočíva v zákaze pokračovať v porušovaní práva navrhovateľa a v príkaze, ak je to možné, obnoviť stav pred zásahom. Ustanovenie § 250u platí rovnako. Súd návrh zamietne, ak nie je dôvodný alebo návrh nie je prípustný (ods. 4).

Zmyslom tejto právnej úpravy je posilnenie ochrany fyzických a právnických osôb pred takými zásahmi, ktoré nie sú založené na konkrétnom rozhodnutí orgánu verejnej správy, ale spočívajú vo faktickej činnosti proti nej a vyžadujú si súdnu pomoc vo forme nápravy tohto pre navrhovateľa spoločensky neúnosného stavu. Citované ustanovenie § 250v ods. 3 OSP upravuje podmienky prípustnosti návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Ide o kumulatívne stanovené podmienky prípustnosti návrhu, ktorými je jednak vyčerpanie dostupných opravných prostriedkov podaných s cieľom nápravy dôsledkov nezákonného zásahu a jednak podanie návrhu v zákonom určenej subjektívnej a objektívnej lehote. Za právne prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, považuje judikatúra Najvyššieho súdu SR, ako aj judikatúra Ústavného súdu SR predovšetkým inštitút sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z.z. (predtým podľa zákona č. 152/1998 Z.z.).

Vzhľadom na uvedené najvyšší súd skúmal predovšetkým splnenie podmienok prípustnosti návrhu vyplývajúcich z citovaného ustanovenia § 250v ods. 3 OSP. Dospel pritom k záveru, že navrhovateľ podaním sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach, i keď až po začatí konania o jeho návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom, vyčerpal prostriedky nápravy, ktorých zmyslom je, aby sa odporca dozvedel o existencii situácie, ktorú navrhovateľ považuje za nezákonný zásah, a mohol sa vysporiadať s konkrétnymi námietkami navrhovateľa. Sťažnosť v tomto prípade plní funkciu opravného prostriedku a dáva orgánu verejnej správy možnosť, pokiaľ sa s dôvodmi sťažovateľa stotožní, nezákonný zásah bez súdnej pomoci v medziach svojej právomoci rýchlo a účinne odstrániť. Obaja odporcovia podanú sťažnosť meritórne prešetrili, čím bol účel zákona naplnený. Zákonná povinnosť využiť prostriedky, ktorých použitie umožňuje zákon ako predpoklad prípustnosti konania o návrhu v konaní o nezákonnom zásahu, je legitímnym právnym inštitútom, ktorý nie je samoučelný, ale jeho cieľom je realizovať princíp, na ktorom je založená existencia správneho súdnictva ako garanta ochrany verejných subjektívnych práv fyzických a právnických osôb, ak tieto neposkytujú orgány verejnej správy samotné. Ochrana spomenutých práv súdmi má však vo vzťahu k ochrane poskytovanej orgánmi verejnej správy subsidiárny charakter a teda sa uplatní až potom, čo zo strany orgánov verejnej správy k náprave tvrdených porušených práv nedošlo.

Rovnako dospel k záveru o prípustnosti návrhu z hľadiska dodržania zákonných lehôt, pričom vychádzal z judikatúry, v zmysle ktorej zákonné lehoty nemôžu uplynúť, pokiaľ zásah trvá.

Pretože návrh bol vyhodnotený ako prípustný, najvyšší súd následne skúmal jeho dôvodnosť. Základnou úlohou súdu aplikujúceho ustanovenie § 250v ods. 1 OSP, ktorý koná v správnom súdnictve o návrhu smerujúcom proti tvrdenému nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy je preveriť, či sa navrhovateľ skutočne prostredníctvom svojho návrhu domáha súdnej ochrany proti nezákonnej aktivite

verejnej správy (materiálna stránka verejnej správy) a či navrhovateľom označená verejná správa skutočne takúto aktivitu vykonala (formálna stránka verejnej správy). Uvedené je dôležité z toho hľadiska, že Občiansky súdny poriadok obsahuje viacero rôznych prostriedkov súdnej nápravy pochybení alebo nedostatkov verejnej správy, pričom výber konkrétneho prostriedku je ponechaný celkom na dispozičnej vôli účastníka. Súd konajúci v správnom súdnictve nesmie vo vzťahu k zvolenému prostriedku súdnej nápravy účastníkom zaujať žiadne iné hodnotiace stanovisko ako iba to, či tento prostriedok bol účastníkom zvolený správne, pričom ho nesmie v konaní upozorňovať na prípadnú nevhodnosť ním zvoleného prostriedku súdnej ochrany, resp. mu radiť iný konkrétny prostriedok.

Nakoľko obaja odporcovia popierali tvrdenie navrhovateľa, že ich činnosť by mala vykazovať znaky nezákonného zásahu, primárnou úlohou súdu bolo dať odpoveď na túto námietku. Občiansky súdny poriadok (a ani iný zákon) priamo nedefinuje pojem „nezákonný zásah“. V súlade s ustálenou judikatúrou ho možno vykladať ako aktívne konanie vykazujúce znaky bezprostredného „zásahu“, „pokynu“ alebo „donútenia“ zameraného priamo proti poškodenému, resp. proti nemu priamo vykonaného. Jeho znakom je aj to, že ním vyvolané účinky na poškodeného sú definitívne, t.j. inými prostriedkami nápravy ako súdnym donútením neodstrániteľné, čo zákonodarca zvýraznil neprípustnosťou návrhu, ktorý smeruje proti „zásahu“, na ktorého elimináciu neboli vyčerpané iné zákonom prípustné prostriedky. Nezákonný zásah musí mať verejnoprávnú povahu, teda musí k nemu dôjsť pri výkone právomoci orgánu verejnej správy, ktorý mocenským spôsobom zasiahol do právnej sféry fyzickej alebo právnickej osoby.

Navrhovateľ v návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom považoval za nezákonný zásah skutočnosť, že odporcovia 1/ a 2/ vyhotovili a vedú zoznam „BIELE KONE“, v ktorom malo byť uvedené aj meno navrhovateľa s jeho rodným číslom, ktorý používajú aj daňové orgány, čím sa všetky tieto orgány dopúšťajú zásahu do jeho práv a právom chránených záujmov. Nezákonný zásah podľa tvrdenia navrhovateľa narušuje jeho právo na ochranu osobnosti, najmä právo na ochranu cti, dôstojnosti a práva na dobrú povesť, ako aj právo na ochranu súkromia, vrátane práva na ochranu osobných údajov, keďže orgán verejnej správy eviduje navrhovateľa v takomto zozname aj s jeho rodným číslom. Tvrdil, že iné subjekty (bližšie ich nešpecifikoval) s ním odmietli uzavrieť obchodné kontrakty z dôvodu, že bol vedený v zozname bielych koní.

Pokiaľ ide o samotný zásah, teda akúsi činnosť (nie rozhodnutie) orgánu verejnej správy, súd považuje za potrebné najprv uviesť, že štát prostredníctvom svojich orgánov zasahuje do výkonu práv iných subjektov, za účelom riadneho fungovania štátu a spoločnosti. Takéto konanie orgánov verejnej správy však musí byť zákonné, to znamená, že nesmie vybočiť z ústavného rámca vymedzeného najmä prostredníctvom čl. 2 ods. 2 ústavy. Obmedzujúci zásah orgánu do slobôd a práv jednotlivca musí byť dostatočne odôvodnený verejným záujmom, inak by nespĺňal podmienku zákonnosti.

Najvyšší súd nemohol dať za pravdu navrhovateľovi v tom, že len vedením údajov o jeho osobe (či o podnikateľskom subjekte, v ktorom navrhovateľ figuruje) zo strany orgánov verejnej správy na úseku správy daní a finančnej kontroly, by dochádzalo k zásahu do práva navrhovateľa na ochranu osobnosti, najmä práva na ochranu cti, dôstojnosti a práva na dobrú povesť. Samotný navrhovateľ jednak vôbec neuviedol, v čom k tvrdenému narušeniu dochádza (okrem púheho tvrdenia o iných subjektoch, ktoré s ním odmietli spolupracovať) a nepreukázal ani príčinnú súvislosť medzi prípadným narušením práva a zaradením do zoznamu „bielych koní“.

Treba tiež zdôrazniť, že zákonný podklad na spracúvanie osobných údajov daňových subjektov a ďalších osôb v informačných systémoch finančnej správy pre orgány verejnej správy je daný, čo vyplýva z ustanovenia § 4 ods. 3 písm. a/ zákona č. 122/2013 Z.z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v zmysle ktorého je spracúvaním osobných údajov vykonávanie operácií alebo súboru operácií s osobnými údajmi, najmä ich získavanie, zhromažďovanie, šírenie, zaznamenávanie, usporadúvanie, prepracúvanie alebo zmena, vyhľadávanie, prehliadanie, preskupovanie, kombinovanie, premiestňovanie, využívanie, uchovávanie, blokovanie, likvidácia, ich cezhraničný prenos, poskytovanie, sprístupňovanie alebo zverejňovanie), ako aj z ustanovenia § 164 zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní v znení neskorších predpisov, podľa ktorého sú správca dane, finančné

riadiťstvo a ministerstvo oprávnené spracúvať osobné údaje daňových subjektov, zástupcov daňových subjektov a iných osôb podľa osobitného predpisu, pričom daňový poriadok odkazuje na zákon o ochrane osobných údajov. Zároveň uvedené ustanovenie zákona oprávňuje v informačných systémoch spracúvať meno a priezvisko fyzickej osoby, adresu jej trvalého pobytu a rodné číslo, ak jej nebolo pri registrácii pridelené identifikačné číslo.

Pokiaľ teda aj existuje zoznam nazvaný „biele kone“, ktorý je súčasťou informačného systému finančnej správy, navrhovateľ sa nemôže úspešne domáhať ochrany pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý mal spočívať v púhom vedení údajov o navrhovateľovi v zozname určenom len pre potreby správneho orgánu (nie v zozname verejnom, či verejne prístupnom), pokiaľ tak správne orgány činia v súlade so zákonom. Navrhovateľ tvrdil narušenie jeho práv len v dôsledku vedenia údajov o jeho osobe v zozname správneho orgánu určenom pre jeho potreby, a to bez akejkoľvek príčinnej súvislosti „nezákonného zásahu“ a porušenia práv, ako aj bez preukázania samotného porušenia práv. Treba tiež zdôrazniť, že nezákonným zásahom je len také konanie, či nekonanie správneho orgánu, ktoré je voči navrhovateľovi priamo zamerané a vykonané. Navrhovateľ netvrdil a ani nepreukázal, že by vedenie údajov o ňom v informačnom systéme pre účely správy daní bolo zo strany odporcov zamerané a vykonané cielene proti navrhovateľovi.

Navrhovateľ nijako nepreukázal, že by jeho evidovanie v akomkoľvek zozname vedenom správnymi orgánmi v rámci ich právomocí mohlo mať vplyv na jeho právne postavenie voči orgánom finančnej správy alebo voči tretím osobám. Navrhovateľovi zo zákonného vedenia údajov o jeho osobe v informačnom systéme nevznikla a ani nemôže vzniknúť nijaká ujma.

Najvyšší súd dal za pravdu odporcovi 1/, ktorý vo vyjadrení uviedol, že „...za nezákonný zásah je nevyhnutné považovať konanie, či nekonanie voči navrhovateľovi, ktoré je voči navrhovateľovi priamo zamerané a vykonané. V takom prípade by sa však o nezákonnom zásahu musel dozvedieť práve z takéhoto nezákonného vykonania odporcom 1/, pričom navrhovateľ neuvádza nijaké reálne splnenie tejto podmienky. ... navrhovateľ nijako nepreukázal, že by jeho evidovanie v zozname bielych koní akokoľvek mohlo mať vplyv na jeho právne postavenie voči orgánom finančnej správy alebo voči tretím osobám.“ V konaní nebolo sporné, že navrhovateľ sa o zaradení do zoznamu „bielych koní“ nedozvedel z činnosti orgánov finančnej správy, ale podľa jeho tvrdenia sa mal o tom dozvedieť z telefonického rozhovoru od redaktorky portálu GINN G. Y., teda od osoby, ktorá nemá právny vzťah k odporcovi 1/ a preto ani nie je zrejmé, či ňou poskytnutý zoznam má pôvod u odporcu 1/. Najvyšší súd sa stotožnil s názorom odporcu 1/ tiež v tom, že k tvrdenému zásahu do dobrej povesti, cti a dôstojnosti navrhovateľa by nemohlo dôjsť iba zaradením do interného zoznamu, ale až v prípade neoprávneného poskytnutia údajov tretím osobám a že k samotnému narušeniu práv navrhovateľa v tomto prípade došlo medializáciou zoznamu „bielych koní“ na portáli www.ginn.press, ktorou boli tieto osoby označené za osoby zúčastňujúce sa podvodov, za čo nenesie odporca zodpovednosť.

Najvyšší súd preto dospel k záveru, že navrhovateľ nepreukázal splnenie jednej zo základných podmienok požadovaných zákonom pre existenciu nezákonného stavu, proti ktorému právny poriadok poskytuje ochranu, a to, že charakter tvrdeného zásahu bol nezákonný. Keďže už pri nesplnení jednej zo zákonných podmienok súd takýto návrh zamietne, ďalšími podmienkami sa už bližšie nezaoberal.

Na základe vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd návrh navrhovateľa voči obom odporcom ako nedôvodný podľa § 250v ods. 4 vety štvrtej OSP zamietol.

O trovách konania najvyšší súd rozhodol podľa § 250k tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, keďže navrhovateľ nebol v konaní úspešný a odporcovia nemajú na ich náhradu zákonný nárok ani v prípade úspechu (§ 250v ods. 5 OSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.